

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертаційну роботу Дудки Ангеліни Анатоліївни «Сортові особливості формування продуктивності сої залежно від рівня живлення в умовах північно-східного Лісостепу України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 – Агронімія (20 – Аграрні науки та продовольство)

Актуальність теми дисертації. Соя містить велику кількість білка, що робить її важливим компонентом раціону для людей та тварин. Соевий білок є важливим джерелом амінокислот, необхідних для побудови та регенерації тканин. Актуальність підбору сортів сої є ключовою для досягнення успішного вирощування цієї сільськогосподарської культури. Вибір правильного сорту сої має велике значення з економічних, агротехнічних та екологічних позицій. Також важливою складовою технології вирощування є удобрення сої є важливим аспектом сучасного сільськогосподарського виробництва. Правильне внесення добрив допомагає отримувати високу врожайність, покращує якість продукції та забезпечує оптимальне використання ресурсів.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Робота виконана за завданнями тематичних планів та у рамках державних наукових тем: номер державної реєстрації 0117U006536 – «Особливості формування продуктивності зернобобових культур в умовах Лісостепу та Степу України»

Наукова новизна одержаних результатів дослідження Серед положень наукової новизни дисертаційної роботи слід відмітити наступні: *Вперше* встановлено особливості формування продуктивності сучасних сортів сої іноземної та вітчизняної селекції, здійснений пошук раціональної системи удобрення шляхом визначення оптимальних норм мінеральних добрив та застосування систем позакореневих підживлень у північно-східному Лісостепу України. *Оптимізовано* технологію вирощування сої для умов північно-східного Лісостепу України. *Набули подальшого розвитку* питання впливу погодних умов на ріст та розвиток рослин, показники структури врожаю, урожайність та якість зерна сої (вміст білка та олії). *Обґрунтовано* економічну та енергетичну ефективність внесення різних норм добрив та позакореневого підживлення за вирощування сої.

Теоретичне значення результатів дослідження. Теоретичне значення результатів дослідження висвітлено автором в основних розділах дисертації, узагальнено в висновках та полягає в розробці підходів до оцінювання динаміки вегетативного розвитку, продуктивності рослин та змін у

алгоритмах формування продуктивності посівів сої під впливом факторів сорту, норми мінеральних добрив та позакореневого підживлення.

Практичне значення одержаних результатів. Основні елементи досліджень пройшли виробничу перевірку та впроваджені в господарствах Сумської області, зокрема у ФГ «Тімченко» та ТОВ «Угроїдський цукровий завод» на загальній площі 110 га.

Ступінь обґрунтованості та вірогідності положень, висновків і рекомендації, сформульованих у дисертації. За своїм змістом, об'ємом, структурою, співвідношенням окремих елементів і оформленням представлена дисертація відповідає основним нормативним вимогам, які ставляться до рукописів дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 20 "Аграрні науки". Дисертація викладена на 208 аркушах комп'ютерного тексту, побудована за традиційною класичною схемою і складається з анотації, вступу, огляду літератури, п'яти розділів власних досліджень, а також висновків, практичних рекомендацій і списку використаних джерел, що містить 294 джерела.

Мета дослідження відповідає назві дисертаційної роботи. Завдання за своєю суттю та формулюванням відповідають поставленій меті дослідження. Об'єкт та предмет дослідження визначено коректно, відповідно до чинних вимог. Методи досліджень, є сучасними та адекватними до поставлених завдань. Кількість включених у дослідження сортів та схема польового досліду є коректними та достатніми для обґрунтування наукових положень і висновків. Практичні рекомендації випливають із результатів проведених досліджень і враховують сучасний стан сільськогосподарського виробництва, тому є цілком реальними для впровадження.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. За матеріалами дисертації опубліковано: статей, що у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus/Web of Science – 1; у фахових виданнях України – 3; монографії у співавторстві – 1; тез наукових доповідей – 10.

Недоліки дисертації, зауваження щодо їх змісту та оформлення. Принципових зауважень за результатами рецензування дисертації немає. Разом із тим рукопис дисертації містить окремі положення та узагальнення, які можуть бути предметом дискусії в процесі захисту:

1. В експериментальній частині дисертації (Розділ 3 та 4) фігурує однакова структура таблиці. Можливо деякі таблиці доцільно б було замінити діаграмами?
2. В списку літературних джерел зустрічаються застарілі видання, наприклад, 22, 29, 35, 48, 56, 61. Також у літературному джерелі 97 відсутній рік видавництва.

3. На с. 122 має місце неправильний розрив у назві підрозділу 4.1.
4. Потребує уточнення якими саме добривами і у якій їх фізичній вазі були забезпечені норми добрив обрані для дослідження.
5. Негарно виглядають порожні місця на сторінках, які помічені на сторінках 125, 131, 138, 139.
6. Неправильно розміщена назва таблиці «Продовження таблиці 4.5» на сторінці 139.
7. В дисертаційній роботі відсутня інформація щодо того, яку кількість бульбочок на кореневій системі визначали – загальних чи активних?

Крім того в процесі ознайомлення із текстом рукопису виявлено поодинокі стилістичні помилки та опечатки, які, проте, жодною мірою не знижують наукової цінності виконаної роботи та суттєво не впливають на загальне позитивне враження від неї.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертація Дудки Ангеліни є самостійною та завершеною науковою роботою, виконаною особисто дисертантом у вигляді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Робота містить науково обгрунтовані теоретичні й практичні результати, характеризується послідовністю викладення та логічним завершенням проведених досліджень.

Вважаю, що дисертаційна робота вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.), а її автор, Дудка Ангеліна Анатоліївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201-Агрономія галузі знань 20 - Аграрні науки та продовольство

Офіційний рецензент:

кандидат с. - г. наук, доцент
кафедри агротехнологій та
грунтознавства Сумського
Національного аграрного
університету

Микола РАДЧЕНКО

